

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Nikola Faltýnková

Správní řízení o udělení státního občanství

Bakalářská práce

Olomouc 2016

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Správní řízení o udělení státního občanství vypracovala samostatně a citovala jsem veškeré použité zdroje.“

V Olomouci dne 28. 3. 2016

Nikola Faltýnková

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce JUDr. Martinu Škurkovi, Ph.D. za cenné podněty, připomínky, ochotu a odborné vedení práce.

Obsah

Univerzita Palackého v Olomouci	1
Obsah	4
Seznam zkratk	6
Úvod	7
1 Státní občanství	9
1.1 Pojem	9
2 Nabývání a pozbývání státního občanství	11
1.2 Prameny a principy práva upravující státní občanství	11
1.2.1. Prameny práva upravující české státní občanství	12
1.2.2. Principy	13
2.1 Způsoby nabývání státního občanství obecně	14
2.1.1 Způsoby nabývání státního občanství v České republice	14
2.2 Způsoby pozbývání státního občanství obecně	17
2.2.1 Způsoby pozbývání státního občanství v České republice	18
3 Nabytí státního občanství udělením	20
3.1 Podmínky udělení státního občanství	21
4 Správní řízení ve věci udělení státního občanství České republiky	28
4.1 Žadatelé o státní občanství	28
4.2 Žádost	29
4.3 Orgán příslušný ve věci udělení státního občanství	29
4.4 Proces správního řízení	30
4.4.1 Vydání Listiny o udělení státního občanství České republiky	32
4.4.2 Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti	33
4.7 Přezkoumání správního rozhodnutí	34
4.7.1 Rozklad	34
4.7.2 Přezkum rozhodnutí ve správním soudnictví	34
5 Nový zákon v praxi	37
5.1 Úspěšnost u zkoušek z českého jazyka a českých reálií	38

Závěr.....	40
Bibliografie.....	42
Knižní publikace.....	42
Odborné časopisy.....	43
Právní předpisy, mezinárodní smlouvy a další předpisy.....	43
Judikatura.....	44
Internetové a elektronické zdroje.....	44
Seznam grafů.....	46
Seznam příloh.....	46
Abstrakt.....	47

Seznam zkratek

Č. j.	číslo jednací
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
Pl.	Plénum
Sb.	Sbírka zákonů
Sp. zn.	Spisová značka
ÚS	Ústavní soud

Úvod

Státní občanství jakožto pojem vyjadřující vztah jednotlivce ke státu určuje, ke kterému státu jednotlivec přináleží. Důležitost této skutečnosti spočívá v zaručení práv a povinností plynoucích z takového vztahu. Stát jako jeden ze subjektů tohoto vztahu potom musí práva a povinnosti jednotlivci zaručit. Proto si také stát sám stanovuje, za jakých podmínek může jednotlivec státní občanství nabýt. Nejvíce se svrchovanost státu z hlediska všech možných způsobů nabytí projevuje u udělení státního občanství, kdy stát vymezí podmínky, které je nutné splnit, i proces, prostřednictvím kterého lze státní občanství nabýt. Tento proces může mít každý stát upraven jinak. V této práci se zaměřím na proces udělení státního občanství v České republice.

K výběru tohoto tématu mě vedlo především přijetí nového zákona upravujícího problematiku státního občanství. Tento zákon nabyl účinnosti k 1. 1. 2014 a nahradil právní úpravu předcházející, platnou téměř 10 let. O novelizaci zákona se mluvilo dlouho, ovšem veškeré snahy byly bezúspěšné. Nakonec však vlivem celkového společenského a politického vývoje došlo k vypracování nového zákona a jeho následnému přijetí. Tímto zákonem se do českého právního řádu dostala celá řada inovací, kterým v této práci bude věnován prostor a které budou stavěny do kontrastu s předcházející právní úpravou. Poměrně dost změn se odehrálo v oblasti udělování státního občanství a v procesu, který je s udělením spojen. Tato skutečnost potom vedla k omezení tématu této práce a soustředění se na problematiku udělení státního občanství. Cílem této práce je tedy poskytnout komplexní pohled na proces udělení státního občanství. Nicméně bude poukázáno i na další změny, které jsou relevantní vzhledem k tématu této práce.

Práce je strukturována do pomyslných dvou částí, z nichž každá je dále členěna. První část je teoretická soustředující se na vymezení pojmu státního občanství a způsobů jeho nabývání a pozbývání. Dále navazuje část druhá soustředující se již na vymezení udělení státního občanství jako jednoho ze způsobů nabývání. Také se zaměřuje na komparaci s předcházející právní úpravou a vymezuje podmínky, které musí žadatel o státní občanství splnit, a proces udělení. V závěru je potom dán prostor statistikám, které se týkají počtu žádostí a počtu udělených státních občanství i úspěšnosti žadatelů u zkoušek z českého jazyka a reálií jakožto zbrusu nových podmínek pro získání státního občanství.

Při zpracování této práce jsem vycházela z odborné literatury, právních předpisů, mezinárodních smluv, judikatury a internetových zdrojů. Jelikož je existence nového zákona

poměrně krátká, literatury, která by se mu věnovala, je poskromnu. Prozatím ani nebyl vydán komentář k zákonu. Proto jsem při psaní vycházela především ze zákonné úpravy, důvodové zprávy i odborných článků zabývajících se touto tematikou.

Pro zpracování této práce se jako vhodné metody zpracování jevíly následující. Nejvíce metoda deskripce, a to především ke zpracování první části práce za použití odborné literatury. Pro druhou část práce se potom jako účelná a nejvíce vhodná metoda jevíla metoda komparace použitá ke srovnání dvou právních úprav a metoda analýzy využitá v samotném závěru při zpracovávání grafů a poznatků získaných během psaní práce.

Na základě výsledků komparace a analýzy by mělo být patrné, k jakým změnám došlo a v jakých konkrétních oblastech. Výsledky by také měly prokázat, že změny přinášejí podrobnější právní úpravu v oblasti udělení státního občanství, a to jak v procesu udělení, tak i v oblasti zákonem požadovaných podmínek.

1 Státní občanství

1.1 Pojem

Pojem státní občanství není v současné české právní úpravě nikterak vymezen.¹ Proto při hledání konkrétní definice je třeba použít odbornou literaturu. Ačkoliv samotná formulace tohoto pojmu může být u různých autorů odlišná, obvykle se u nich vyskytují jen drobné odchylky. Např. Filip vymezuje státní občanství jako „*časově trvalý, místně neomezený právní vztah fyzické osoby a státu, který vzniká z vůle státu, je proti vůli fyzické osoby nezrušitelný, je předpokladem vzniku určitých vzájemných práv a povinností ... a zakládá zvláštní právní vztahy mezi ČR a jinými státy ...*“² Obdobně definují státní občanství i Valášek a Kučera, kteří navíc poukazují na výjimečnost státoobčanského vztahu zdůrazněním faktu, že se jedná o „*bezprostřední a hluboký vztah fyzické osoby a státu*“.³ Klíma vymezil problematiku pojmu státního občanství jako vztah státu a osob pobývajících na území tohoto státu, přičemž státní občanství je potom dle jeho názoru zvláštní kvalitou tohoto vztahu a tato kvalita je dána příslušností osob k danému státu.⁴ Podobná definice se objevuje i v nálezu ústavního soudu Pl. ÚS 9/94, který v něm uvádí že „*státní občanství je časově trvalý, místně neomezený právní vztah fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby zpravidla nezrušitelný, na jehož základě vznikají jeho subjektům vzájemná práva a povinnosti ...*“.⁵

V literatuře zabývající se mezinárodním právem veřejným je státní občanství definováno jako „*relativně trvalý právní vztah mezi fyzickou osobou a určitým státem, který vyjadřuje užší faktický poměr mezi fyzickou osobou a státem. Obsahem tohoto státoobčanského poměru jsou oprávnění a závazky stanovené vnitrostátním právem každého státu.*“⁶

Z výše uvedených definic lze dovodit, že se tedy jedná o vztah jednotlivce a státu, který můžeme charakterizovat následujícími znaky:

- a) Trvalost – rozumíme tím trvalost časovou, která se promítá v nezrušitelnosti státního občanství proti vůli fyzické osoby

¹ FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2001. s. 19.

² Tamtéž, s. 23.

³ VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář - zákon o nabytí a pozbytí státního občanství ČR a vybrané související právní předpisy a mezinárodní dokumenty*. Praha: Linde Praha, a.s., 2006. s. 1.

⁴ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. s. 249.

⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 16. září 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94.

⁶ DAVID, Vladislav a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. s. 233.

- b) Neomezenost – z pohledu místního, která přináší právo státu určovat svým občanům práva a povinnosti bez ohledu na místo, kde se nacházejí (Filip tento znak označuje jako personalitu, protože se zde projevuje personální výsost státu⁷)
- c) Bezprostřednost – státoobčanský svazek nelze nahradit jiným vztahem mezi jedincem a státem
- d) Efektivnost – je představována vzájemnými právy a povinnostmi státu a jednotlivců
- e) Výlučnost (exkluzivita) – souvisí s pravomocí státu uznávat a respektovat pouze občanství své, a tudíž nepřihlížet k existenci takového jiného vztahu
- f) Rovnost – na všechny občany je pohlíženo stejně, všichni mají stejná práva a povinnosti bez ohledu na to, jakým způsobem získali státní občanství⁸

Význam státního občanství spočívá potom především v jeho obsahu, který je tvořen souborem práv a povinností občana, kdy stát ukládá občanům určité povinnosti a zároveň zajišťuje práva občanům náležející. Tato práva a povinnosti jsou vyjádřením trvalosti a pevnosti státoobčanského vztahu. Obecně můžeme do kategorie povinností zařadit povinnost vojenské služby či zachovávání věrnosti státu v cizině, dodržování právních předpisů státu apod. Práva, která vyplívají občanům ze státoobčanské vazby, zahrnují aktivní i pasivní volební právo, ochranu před vydáním do ciziny, právo na diplomatickou ochranu a právní pomoc v cizině, způsobilost k právním úkonům podle právní úpravy státu a další.⁹

V souvislosti s pojmem státního občanství se můžeme setkat i s výrazem státní příslušnost. Ta na rozdíl od státního občanství představuje širší státnímu občanství nadřazený pojem vyjadřující nejenom příslušnost fyzických osob k určitému státu, ale také příslušnost osob právnických, lodí, letadel atd.¹⁰

⁷ FILIP: *Vybrané kapitoly...*, s. 24.

⁸ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 1-2.

⁹ EMMERT, František. *Dvojitý občanství v českém právu*. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 5-6.

¹⁰ ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství: Ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha: Linde Praha, a.s., 1996. S. 1.

2 Nabývání a pozbývání státního občanství

Vznik a zánik státního občanství je podmíněn vnitrostátní úpravou každého státu. Státy si ve svých úpravách stanoví vlastní podmínky pro nabývání a pozbývání státního občanství, přičemž jsou limitovány platnými mezinárodními právními předpisy.¹¹ K nabývání a pozbývání státního občanství dochází na základě různých právních skutečností. V této rovině potom můžeme rozlišovat poměrně velké množství způsobů. Jedná se zejména o nabytí státního občanství narozením a o nabytí nebo pozbytí státního občanství z projevu vůle budoucího občana (např. prohlášení) nebo z projevu vůle státu (např. udělení na žádost).¹² Dále také nabytí či pozbytí státního občanství z mezinárodní smlouvy nebo přímo ze zákona. Takovým to způsobem mohou získat občanství velké skupiny osob, které splňují určitou zákonnou podmínku.¹³ Nejčastěji se však způsoby nabývání státního občanství rozlišují na nabývání originární neboli původní a derivátní neboli odvozené. Originární nabytí státního občanství není vázáno na občanství někoho jiného (např. rodičů) a patří sem zejména tzv. naturalizace. Oproti tomu k derivátnímu nabytí občanství dochází v návaznosti na občanství někoho jiného. Příkladem derivátního nabytí občanství může být například nabytí státního občanství osvojením státním občanem.¹⁴

1.2 Prameny a principy práva upravující státní občanství

Prameny práva upravující státní občanství nenalezneme pouze na vnitrostátní úrovni jednotlivých států, ale také na poli mezinárodním. Jednotlivé státy si stanovují záležitosti týkající se státního občanství samy. Jsou to ony, které si nezávisle na sobě a zcela odlišně mohou upravit práva a povinnosti plynoucí ze státoobčanského vztahu a stejně tak i ustanovit pravidla a postupy pro nabývání a pozbývání státního občanství. Z tohoto úhlu pohledu by se mohlo zdát, že státní občanství a jeho právní úprava je pouze institutem vnitrostátního práva, ale není tomu tak. Právě různorodost právních úprav jednotlivých států vedla k častému střetávání jejich pravidel, a proto došlo i k úpravě této problematiky na úrovni mezinárodní. A to již roku 1930, kdy byla vytvořena tzv. Haagská úmluva o některých otázkách střetů zákonů o státním občanství. Podle této úmluvy se potom postupuje v případě kolize jednotlivých právních úprav.¹⁵

¹¹ ČERNÝ, VALÁŠEK: *České státní občanství...*, s. 17.

¹² FILIP: *Vybrané kapitoly...*, s. 36-43.

¹³ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 15.

¹⁴ KLÍMA, Karel a kol. *Encyklopedie ústavního práva*. Praha: ASPI, a.s., 2007. s. 621.

¹⁵ DAVID: *Mezinárodní právo ...*, s. 234.

Mezi další mezinárodní prameny důležité pro oblast státního občanství můžeme například zařadit: Konvenci o určitých otázkách ohledně sporů ze zákonů o státním občanství (1931), čl. 15 Všeobecné deklarace lidských práv (1948), podle kterého má každý právo na státní příslušnost, jíž nemůže být proti své vůli zbaven¹⁶, Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (1950), Úmluvu o postavení osob bez státní příslušnosti (1954), Úmluvu o státním občanství vdaných žen (1957), Úmluvu o omezení případů bezdomovectví (1961), Evropskou úmluvu o státním občanství (1977), Lisabonskou smlouvu pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství (2009) a další.¹⁷

1.2.1. Prameny práva upravující české státní občanství

Základy současné vnitrostátní úpravy státního občanství jsou obsaženy na ústavní úrovni, a to konkrétně v čl. 12 odst. 1 a 2 ústavního zákona č.1/1993 Sb., Ústavy České republiky. Z prvního odstavce vyplývá, že sama Ústava problematiku státního občanství podrobněji neupravuje, ale svěřuje tento úkol zákonu. Druhý odstavec pak zdůrazňuje významnou skutečnost stanovující fakt, že nikdo nemůže být proti své vůli státního občanství zbaven.¹⁸ Zákonná úprava byla až do 31. prosince 2013 reprezentována zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 193/1993 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů ve znění pozdějších předpisů. Tato úprava byla ale od 1. 1. 2014 nahrazena novým právním předpisem, a to zákonem č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.¹⁹ Následně byla ještě doplněna prováděcími předpisy ministerstev, a to konkrétně vyhláškou Ministerstva vnitra č. 191/2014 Sb., o vzorech dokladů podle zákona o státním občanství České republiky a vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 433/2013 Sb., o prokazování znalostí českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky.²⁰

Hlavní důvody pro přijetí nového zákona upravujícího státní občanství jsou shrnuty v důvodové zprávě právě k tomuto zákonu. Tato změna vycházela především z neaktuálnosti dosavadní právní úpravy představované zákonem č. 40/1993Sb. Důvodová zpráva zvláště zdůrazňuje přílišnou stručnost, obsahovou nejednoznačnost spočívající např. v nedostatečně

¹⁶ Všeobecná deklarace lidských práv a svobod, čl. 15.

¹⁷ EMMERT: *Dvojití občanství...*, s. 4-5.

¹⁸ KLÍMA: *Ústavní právo...*, s. 250.

Zákon č. 1/1993Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů, čl. 12.

¹⁹ KURIVČÁKOVÁ, Uljana. Dvojití občanství aneb co přinese nový zákon o státním občanství ČR. *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 12, s. 33.

²⁰ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

vymezeném rozdílu mezi osvědčením a potvrzením o státním občanství. Dále pak nepostačující ochranu zájmů ČR a také zaostalost vyplývající z neschopnosti reagovat na nejnovější vývoj spočívající např. v připojení se k Evropské unii nebo postupném probourávání principu jediného státního občanství.²¹

Nový zákon tak podle zákonodárců přináší komplexní úpravu v jediném právním předpisu obsahujícím základní podmínky a principy pro nabývání a pozbývání státního občanství společně se zamezením vzniku bezdomovectví a konečné vypořádání se s problematikou nabývání státního občanství ČR v souvislosti se zánikem České a slovenské federativní republiky.²²

1.2.2. Principy

Principy obecně představují myšlenkový základ právních předpisů.²³ Proto také právní úprava státního občanství ČR z několika takovýchto principů vychází. Mezi ty nejdůležitější patří v oblasti státního občanství např. princip nepřipustnosti apatristu (zamezení vzniku bezdomovectví), princip zabezpečení jednotného státního občanství rodičů a dětí (projevující se v zákonných ustanoveních např. možnosti podat společnou žádost manželů o udělení státního občanství, do které lze zahrnout i děti), princip individuálního nabývání a pozbývání státního občanství (občan nabývá či pozbývá státní občanství sám za sebe), princip výlučnosti státního občanství ČR (svrchovanost státu při určování, kdo se stane jeho občanem, respektována na mezinárodní úrovni) nebo princip rovnosti občanů bez ohledu na způsob nabytí státního občanství (pro obsah státního občanství není určující jakým způsobem a kdy občan tento právní status nabyl).²⁴

²¹ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

²² Tamtéž.

²³ HARVÁNEK, Jaromír a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008. s. 266 - 267.

²⁴ FILIP: *Vybrané kapitoly...*, s. 32-35.

2.1 Způsoby nabývání státního občanství obecně

Obecně lze získat státní občanství narozením (hlavní způsob nabývání, odlišnost v jednotlivých státech podle toho, zda přijaly zásadu *ius sanguinis* nebo *ius soli*), legitimací (uplatňována u mimomanželských dětí – uzavřením dodatečného sňatku a přiznáním otcovství), sňatkem (státní občanství nabýváno uzavřením sňatku s cizím státním příslušníkem), naturalizací (propůjčení státní příslušnosti osobě, která dosud náležela státu jinému; propůjčení je plně v rukou vlády daného státu), redintegrací (neboli znovunavrácením; jedná se o opětovné nabytí státního občanství, které bylo pozbyto např. v důsledku naturalizace v cizině a které může být získáno zpátky za výhodnějších podmínek), nabytím veřejného úřadu (tzv. *ipso facto*, tedy tím určitým činem, např. státní občanství nabude jedinec, který byl ustanoven státním úředníkem), změnou státního území (např. odstoupením území může dojít ke změně státního občanství obyvatelstva) a opcí (dává jedinci možnost zvolit si státní občanství v takových případech, kdy se mění státoprávní uspořádání území).²⁵ V dalším textu se zaměřím na způsoby nabývání státního občanství v ČR, přičemž bude uvedena stručná charakteristika daného způsobu následována zdůrazněním těch nejdůležitějších změn, které vznikly přijetím nového zákona upravujícího státní občanství ČR.

2.1.1 Způsoby nabývání státního občanství v České republice

Podle českého právního řádu lze občanství nabyt:

- a) **Narozením (filiací)** – jedná se o hlavní způsob nabytí státního občanství, kde se uplatňují dva principy. Prvním z nich je princip *ius sanguinis* (pokrevní princip), podle kterého dítě nabude státní občanství svých rodičů, přičemž není důležité, zda se narodilo doma nebo v cizině. Druhý princip se nazývá *ius soli*, u nějž je rozhodujícím faktorem území, na kterém se dítě narodí bez ohledu na státní občanství rodičů. Důsledné uplatňování pouze jednoho z principů má ovšem nežádoucí účinky, a to ve formě vzniku dvojího státního občanství, či bezdomovectví. Z tohoto důvodu dochází k různému propojování principů a vzniku smíšených systémů.²⁶ Česká republika není výjimkou a v její zákonné úpravě se projevuje princip *ius sanguinis* (konkrétně v § 4 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky, kde je uvedeno, že „*dítě nabývá státní občanství České republiky narozením, je-li v den jeho narození alespoň jeden z rodičů státním občanem České republiky*“) i *ius soli*, projevující se v § 5

²⁵ ČERNÝ, VALÁŠEK: *České státní občanství...*, s. 17-21.

²⁶ ČERNÝ, VALÁŠEK: *České státní občanství...*, s. 17-18.

stejného zákona, který stanoví, že státní občanství ČR získává i dítě narozené na jejím území bezdomovcům (apatridům), přičemž alespoň jeden z nich musí mít ke dni narození dítěte povolen pobyt na českém území na dobu delší než 90 dnů.²⁷ Novinkou v porovnání se starší právní úpravou je fakt, že apatrida už nemusí mít na území ČR pobyt trvalý, ale k nabytí státního občanství zde postačí povolení k pobytu na dobu delší 90 dnů.²⁸

- b) **Určením otcovství** – státní občanství nabude dítě, u kterého otcovství není určeno, a to dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o určení otcovství státního občana ČR v situaci, kdy matka není státní občankou ČR. Druhou možností jak nabýt státní občanství tímto způsobem je pak den, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana ČR za předpokladu, že matka není státní občankou ČR, ale je občankou jiného členského státu EU, Švýcarské konfederace nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, anebo má trvalý pobyt na území ČR, anebo je bezdomovkyní. V ostatních případech pak musí být souhlasné prohlášení rodičů doplněno o genetickou zkoušku prokázání otcovství, která musí mít formu znaleckého posudku.²⁹ Předcházející právní úprava tuto problematiku vymezovala stručněji a zaměřovala se pouze na postavení matky jakožto cizinky a bezdomovkyně. Zároveň zde také nebyla zakotvena možnost nabytí státního občanství určením otcovství na základě genetické zkoušky.³⁰
- c) **Osvojením (adopcí)** – takovýmto způsobem nabude státní občanství dítě, jehož alespoň jeden osvojitel je státním občanem ČR, a stane se tak dnem nabytí právní moci rozhodnutí o osvojení. Nově se také počítá s možností nabytí státního občanství osvojením na základě rozhodnutí orgánu cizího státu za předpokladu, že toto rozhodnutí bylo v ČR uznáno podle zákona o mezinárodním právu soukromém.³¹

²⁷ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

FILIP: *Vybrané kapitoly*..., s. 37.

²⁸ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges, s.r.o., 2013. s. 88.

³⁰ Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

- d) **Nalezením** – státním občanem České republiky se stane dítě nalezené na jeho území, přičemž rodiče dítěte nejsou známi. Stane se tak dnem nalezení, pokud se neprokáže do 6 měsíců od tohoto dne, že dítě získalo jiné státní občanství. Je zde také určena věková hranice dítěte, která stanovuje, že se jedná o jedince mladšího 3 let.³² Tyto dvě hranice jsou novinkou právní úpravy státního občanství. Dříve doba 6 měsíců neexistovala a věková hranice byla představována dítětem mladší 15 let.³³ Nově je také zákonem stanoveno, že v případě pochybností ohledně dne nalezení dítěte bude rozhodovat Ministerstvo vnitra.³⁴
- e) **Udělením (naturalizací)** – zde udělení státního občanství spočívá v posouzení vlastní žádosti žadatele, který tak projevuje svoji vůli stát se občanem státu, zároveň ale musí splnit podmínky, které stanoví zákon.³⁵ Vzhledem k tématu této práce se budu touto problematikou zabývat podrobněji v její další části.
- f) **Prohlášením (opcí)** – znamená obecně právo osoby zvolit si státní příslušnost. Toto právo je spojeno především se situacemi, kdy dochází ke změnám tykajících se území států. Těmito změnami se obyvatelstvo dostává pod jinou státní svrchovanost, a může tak docházet ke vzniku dvojího státního občanství. Prostředkem k předcházení tohoto stavu je právě opce, která umožňuje obyvatelstvu, aby si do určité doby zvolilo, zda se stane státním občanem předcházejícího nebo nového státu. K opci nemusí docházet pouze tímto způsobem, ale může nastat i jednostranným prohlášením osoby např. u cizince při uzavírání sňatku.³⁶ Prohlášení představuje zjednodušené nabytí státního občanství a činí se před příslušným státním orgánem po posouzení zákonem stanovených podmínek. Může být učiněno bývalými českými nebo československými státními občany, respektive i jejich potomky, kteří nikdy neměli české či československé státní občanství. Dále také potomky těch osob, které pozbyly české nebo československé občanství v důsledku dvoustranných smluv o zamezení vzniku dvojího státního občanství uzavřených se Spojenými státy americkými a některými bývalými socialistickými státy. Prohlášení nicméně není možné u osob, které pozbyly československé občanství podle ústavního dekretu č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské a na

³² Jirásek: *Ústavní základy...*, s. 87.

³³ Zákon č. 40/1993 Sb. o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

FILIP: *Vybrané kapitoly...*, s. 38.

³⁴ Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵ EMMERT: *Dvojí občanství...*, s. 8.

³⁶ ČERNÝ, VALÁŠEK: *České státní občanství...*, s. 20-21.

základě smlouvy č. 186/1946 Sb., mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině. Od přijetí nového zákona se možnost nabytí státního občanství České republiky prohlášením dále vztahuje i na osoby, které pozbyly státní občanství na základě § 17 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, podle kterého bylo možné nabytí české státní občanství prostřednictvím vysloveného projevu vůle dané osoby.³⁷ Nově také odpadá časové rozhraní (od 25. 2. 1948 do 28. 3. 1990), kterým bylo vymezeno podle staré právní úpravy, že jen občané, kteří v tomto rozmezí pozbyli státní občanství české či československé, mohou nabytí české státní občanství prohlášením. Podle současné právní úpravy mohou takovýmto způsobem nabytí státní občanství i bývalí občané, kteří pozbyli státní občanství před rokem 1948 a po roce 1990.³⁸

- g) Zcela nový způsob vzniku státního občanství, který v dřívější úpravě nebyl zahrnut vůbec, je **nabývání státního občanství ČR v souvislosti se svěřením do náhradní péče**. Tento způsob nabývání umožňuje získání občanství dítěti, které se narodí na území ČR a oprávněně se zde zdržuje a které bylo a je v den svého narození bezdomovcem za podmínky, že bylo svěřeno do náhradní péče. Občanství získává dnem nabytí právní moci rozhodnutí o svěřením do náhradní péče.³⁹

2.2 Způsoby pozbývání státního občanství obecně

Stejně jako způsoby nabývání státního občanství, tak i způsoby pozbývání jsou ponechány vnitrostátní úpravě jednotlivých států. Důležité je zde ale upozornit, že podle čl. 15 Všeobecné deklarace lidských práv a svobod nikdo nemůže být svévolně zbaven státního občanství. Toto ustanovení je také reflektováno v čl. 12 odst. 2. ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, který stanovuje, že nikdo nemůže být státního občanství proti své vůli zbaven.⁴⁰

Mezi obecné způsoby pozbývání státního občanství můžeme zařadit propuštění ze státního svazku (na základě žádosti občana zpravidla pod podmínkou nabytí jiného státního

³⁷ Jirásek: *Ústavní základy...*, s. 87.

Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online].

mvr.cz,[cit. 12. 1. 2016]. Dostupné na < <http://www.mvr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx> >

³⁹ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Jirásek: *Ústavní základy...*, s. 88.

⁴⁰ FILIP: *Vybrané kapitoly...*, s. 42-43.

občanství), legitimaci nemanželského dítěte (dítě ztrácí občanství své matky na základě legitimace cizím státním občanem), uzavření manželství (státní občanství ztrácí žena v případě uzavření sňatku s cizincem nebo bezdomovcem), nabytí cizího státního občanství (jedinec pozbývá původní státní občanství), odstoupení státního území (obyvatelé daného území ztrácí původní státní občanství a na základě mezinárodních smluv získávají občanství nové) a opci (v případě změny státního území, kdy dochází k pozbytí původního státního občanství a nabytí nového mohou obyvatelé opcí rozhodnout o ponechání si dosavadního občanství).

Dále pak rezignaci (jedinec rezignuje na nově nabyté občanství s cílem ponechání si původního), ztrátu státní příslušnosti z důvodů stanovených zákonem (přímo v zákonné úpravě stanovena ztráta státního občanství např. službou u cizího vojska), prohlášení (osoby, které obvykle žijí v zahraničí a nemíní se vrátit do původního státu, svým prohlášením pozbývají státního občanství), přesídlení obyvatelstva (má za následek hromadnou změnu státního občanství u určité skupiny obyvatelstva na základě jejího přesídlení), vystěhování (u osob, které odejdou do ciziny s úmyslem se nikdy nevrátit) a odnětí státního občanství (dochází k pozbytí státního občanství na základě důvodů uvedených v právní úpravě daného státu; důvodem může být např. nepřátelská činnost v cizině proti vlastnímu státu, dvojí státní občanství apod.).⁴¹

2.2.1 Způsoby pozbývání státního občanství v České republice

Podobně jako u způsobů nabývání státního občanství České republiky i v této podkapitole se zaměřím na jednotlivé možnosti pozbytí státního občanství v ČR spolu s porovnáním a zdůrazněním těch nejdůležitějších změn, které nastaly s přijetím zákona nového.

Od 1. ledna 2014 lze v ČR pozbýt státního občanství jen na základě prohlášení o vzdání se státního občanství za předpokladu, že jsou splněny následující podmínky. Občan se musí trvale zdržovat v cizině, nesmí být v ČR přihlášen k trvalému pobytu a musí být zároveň občanem cizího státu nebo žádat o nabytí státního občanství, přičemž prohlášení o pozbytí podává v souvislosti s tímto nabytím. Prohlášení je činěno před zastupitelským úřadem ČR ve státě, ve kterém se občan zdržuje, nebo před krajským úřadem určeným na základě posledního trvalého pobytu na českém území.⁴² Oproti předešlé právní úpravě tak odpadá možnost

⁴¹ ČERNÝ, VALÁŠEK: *České státní občanství...*, s. 21-24.

⁴² Jirásek: *Ústavní základy...*, s. 89.

pozbytí státního občanství nabytím cizího státního občanství na základě vysloveného projevu vůle, kdy podáním žádosti došlo k nabytí cizího státního občanství, a tím pozbytí toho dosavadního. Výjimku ovšem představovalo nabytí cizího státního občanství na základě uzavření sňatku nebo narození. To vše v souladu s principem zamezení dvojího státního občanství.⁴³ Nový zákon přináší zcela zásadní změnu v oblasti zamezení vzniku tzv. bipolarismu (dvojího či vícenásobného státního občanství).⁴⁴ Česká republika tak novou právní úpravou přistoupila k výrazné liberalizaci spočívající v tom, že už není nutné, aby se cizinec žádající o české státní občanství musel vzdát svého původního občanství. Stejně tak i občan ČR neztrácí nabytím jiného občanství své občanství dosavadní. Tato zásada automatického pozbytí státního občanství se v nové právní úpravě vůbec neobjevuje.⁴⁵

Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³FILIP: *Vybrané kapitoly...*, s. 43-44.

⁴⁴Jirásek: *Ústavní základy...*, s. 89.

⁴⁵EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 10, s. 343-349.

3 Nabytí státního občanství udělením

Nabývání státního občanství udělením je jedním ze způsobů zisku státního občanství v ČR, který je upraven v díle šestém hlavy druhé zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky.⁴⁶ Tuto variantu nabývání státního občanství můžeme zařadit do kategorie originárního (původního) způsobu nabytí, jehož podstata tkví v zisku státního občanství na základě žádosti. Státní občanství je získáno přímo od státu, nikoli v závislosti na občanství jiné fyzické osoby. Jedná se o nabytí státního občanství naturalizací, která je zde chápána v užším slova smyslu. Předpokladem pro toto udělení je projev vůle fyzické osoby, tj. žadatele, v podobě podání žádosti.⁴⁷

Aktuální právní úprava na rozdíl od té předcházející již jasně stanovuje, že na udělení státního občanství není právní nárok.⁴⁸ V zákoně č. 40/1993 Sb. takovéto explicitní vyjádření chybělo, a muselo být tudíž dovozováno na základě judikatury. Příkladem může být rozsudek Nejvyššího správního soudu 5 As 28/2005-53, který stanovil, že na státní občanství není právní nárok, což podle něj plynulo i z § 7 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., zároveň ale rozhodovací činnost příslušných správních orgánů nemohla podléhat libovůli.⁴⁹ Tento závěr je jistě platný i pro postup příslušných správních orgánů podle současné právní úpravy. Ustanovení popírající nárok na státní občanství přitom není výjimkou a je součástí i právních úprav jiných států.⁵⁰ Je projevem státní suverenity umožňující státu rozhodnout, kdo se stane jeho občanem. Princip suverenity státu byl potvrzen Ústavním soudem v jeho nálezu sp. zn. IV. ÚS 586/99, ve kterém je uvedeno, že „na základě rozhodnutí příslušného orgánu státu má stát nezadatelné právo rozhodnout, zda určité osobě občanství udělí, a pokud tak neučiní, neporušuje tím žádné právo zaručené Ústavou.”⁵¹

Státní občanství je udělováno v rámci správního řízení, které je zahájeno na základě podání žádosti fyzické osoby. Občanství může být dané osobě uděleno za předpokladu, že splní zákonem stanovené podmínky, které nyní rozeberu podrobněji.

⁴⁶ Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 59-61.

⁴⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁴⁹ Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. ledna 2006, č. j. 5 As 28/2005-53.

⁵⁰ EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 10, s. 343-349.

⁵¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99.

3.1 Podmínky udělení státního občanství

Nově přijatý zákon na rozdíl od předešlé právní úpravy státního občanství rozšiřuje okruh podmínek, které musí žadatel splnit v případě, že chce získat státní občanství ČR. Výčet podmínek je poměrně podrobný a mimo jiné reflektuje i přístup ČR k Evropské unii, což se projevuje zejména v liberalizaci podmínek při nabývání státního občanství občany EU.⁵² Z původních pěti podmínek stanovených zákonem č. 40/1993 Sb. dochází k jejich podstatnému navýšení a dnes jsou tyto podmínky následující:

- a) **Integrace do společnosti** – jedná se o zcela novou podmínku představující požadavek v podobě integrace do české společnosti z hlediska rodinného, pracovního a sociálního. Přičemž stačí splnit pouze jeden z těchto předpokladů. Dochází tedy k posuzování žadatele spočívající např. v zjištění, kolik má žadatel rodinných a osobních vazeb k jiným občanům ČR, jaké je jeho pracovní uplatnění, jakým způsobem se zapojuje do společenského života apod.⁵³
- b) **Bezpečnost státu** – žadatel nesmí představovat bezpečnostní hrozbu pro stát. Musí respektovat jeho demokratické základy, svrchovanost a základní lidská práva a svobody jeho obyvatel.⁵⁴
- c) **Trvalý pobyt na území České republiky** – jedná se o základní podmínku, která byla obsažena již v předcházející právní úpravě. Nově je však rozdělena do tří modifikací. První stanovuje, že trvalý pobyt žadatele na českém území před podáním žádosti musí trvat alespoň 5 let. Druhá říká, že podmínku trvalého pobytu splní také žadatel, kterému bylo uděleno povolení k pobytu a součet doby tohoto pobytu a dalších předcházejících povolených dob jiných druhů na českém území činí nejméně 10 let.⁵⁵ A konečně třetí možnost vymezuje okruh žadatelů, kteří mohou nabýt státní občanství za nejvýhodnějších podmínek. Jedná se o občany EU, Švýcarska a států, které jsou vázány dohodou o Evropském hospodářském prostoru, tzn. Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Délka trvalého pobytu u občanů těchto států před podáním žádosti je

⁵² EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 10, s. 343-349.

⁵³ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁵⁴ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ Zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

nejkratší a je stanovena na dobu nejméně 3 let.⁵⁶ Ke všem těmto modifikacím se započítává i veškerá oprávněná doba pobytu na českém území před dosažením 18 let věku.⁵⁷

- d) **Faktické zdržování se na území České republiky** – tato podmínka stanoví, že žadatel se musí skutečně zdržovat na českém území, a je také důkazem integrace žadatele do společnosti.⁵⁸ Dříve tato podmínka nebyla nijak podrobněji vymezena a působila tak negativně vůči těm cizincům, kteří jezdili za prací do zahraničí nebo tam studovali.⁵⁹ Nová právní úprava tomuto předchází a vymezuje, že se žadatel musí zdržovat na území českého státu nejméně v rozsahu jedné poloviny pobytu. Do této doby již spadá i doba nepřítomnosti žadatele na českém území, není-li delší než 2 po sobě jdoucí měsíce nebo 6 po sobě jdoucích měsíců, kdy žadatel je nepřítomen ze závažných důvodů, ke kterým zákon přiřazuje např. těhotenství, studium, pracovní cestu apod.⁶⁰
- e) **Trestní bezúhonnost** – tato podmínka byla dříve vymezena poměrně úzce. V dřívější právní úpravě bylo stanoveno, že žadatel nesměl být v posledních 5 letech odsouzen pro úmyslný trestný čin.⁶¹ Oproti tomu v aktuální právní úpravě se podmínka trestní bezúhonnosti vymezuje širěji. Nevztahuje se pouze na úmyslné trestné činy, ale i na nedbalostní trestné činy, v jejichž rámci jsou pachatelé odsouzeni k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Podmínka 5 let odpadá úplně a navíc je po žadateli požadováno, aby prokázal trestní bezúhonnost i ve svém domovském státě a také ve státech, kde v posledních 10 letech pobýval déle než půl roku. Bezúhonným by ovšem nebyl pouze tehdy, pokud by trestné činy, kterých se tam dopustil, byly trestnými i podle českého právního řádu. Vše je posuzováno ve vztahu k žadateli staršímu 15 let.⁶²
- f) **Znalost českého jazyka** – jedná se o podmínku, která byla obsažena i v předešlé právní úpravě, avšak opět velice stručně a spolu s ustanovením zmocňujícím

⁵⁶ EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 10, s. 343-349.

⁵⁷ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁵⁹ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 64.

⁶⁰ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 58.

⁶² Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) k vydání vyhlášky stanovující kritéria pro prokázání znalostí českého jazyka.⁶³ Tato vyhláška č. 137/1993 Sb., kterou se stanoví kritéria pro prokazování znalosti českého jazyka žadatelů o udělení státního občanství České republiky, obsahovala pouze velice stručné informace. K prokázání znalosti českého jazyka sloužil pohovor u místně příslušného krajského úřadu trvající ne více než 30 minut, u kterého měl žadatel prokázat, jak je schopen reagovat na otázky vztahující se k běžnému chodu života a zda je schopen porozumět textu z denního tisku.⁶⁴ Novinek, které přináší aktuální právní úprava, je hned několik. Nově nemusí žadatelé tuto podmínku splnit, a to v případě, když prokáží, že alespoň po 3 roky studovali na základní, střední nebo vysoké škole, kde čeština byla vyučovacím jazykem. Je zde také věková hranice, a to pro žadatele mladší 15 nebo starší 65 let. Pro tyto žadatele může být zvládnutí českého jazyka náročnější, a proto tuto podmínku nemusí splnit stejně jako osoby s mentálním nebo tělesným postižením.⁶⁵ Stejně jako u předcházející právní úpravy i v té aktuální je obsaženo zmocňující ustanovení stanovující MŠMT jako orgán, který po dohodě s Ministerstvem vnitra má vypracovat vyhlášku zahrnující v sobě nejen množství požadovaných znalostí českého jazyka, ale i informace o organizaci zkoušky, zkušební řád apod. V tomto případě se jedná o vyhlášku č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky.⁶⁶ K úspěšnému absolvování této zkoušky je nutné, aby žadatel složil zkoušku na úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Tato úroveň je považována jako dostačující pro úspěšnou integraci žadatele do společnosti.⁶⁷ Zkouška se skládá ze dvou částí: písemné a ústní, přičemž písemná zahrnuje několik okruhů, a to čtení s porozuměním, poslech s porozuměním a psaní.

⁶³ Zákon č. 40/1993 Sb. o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 70-71.

⁶⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. mvcz.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na < <http://www.mvcz.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx> >

⁶⁶ Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. Národní ústav pro vzdělávání. *Informace o zkoušce z českého jazyka* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na < http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce-2&hl=cs_CZ >

Na všechny tyto části je vymezen určitý časový limit.⁶⁸ Zkouška se koná v zkušebních centrech, které se nachází v 10 krajích ČR a jejich jmenovitý seznam i s aktuálními termíny konání je mimo jiné uveřejněn na stránkách Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze, který poskytuje informace o této zkoušce a také nabízí přípravné kurzy, které mají pomoci připravit žadatele ke zkoušce. Absolvování přípravných kurzů není podmínkou pro přihlášení se ke zkoušce.⁶⁹ Žadatel je povinen se ke zkoušce přihlásit, a to buď elektronicky, nebo osobně ve zkušebním centru, a to nejméně 14 dní před konáním termínu zkoušky. Termíny konání zkoušky jsou uvedeny na internetových stránkách Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze nebo na stránkách www.obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz. Žadatel je také povinen za absolvování zkoušky zaplatit poplatek ve výši 3 300 Kč.⁷⁰ Zkoušku musí žadatel složit nejméně z 60 %. Pokud se tak stane, je zkouška hodnocena slovem „uspěl“ a žadateli je vystaven doklad o úspěšném vykonání zkoušky z českého jazyka.⁷¹

- g) **Znalost ústavního systému České republiky** – opět se jedná o zcela nový požadavek na žadatele o státní občanství, jehož podstata tkví v prokázání základní znalosti nejen ústavního systému, ale i kulturně-společenských, zeměpisných a historických poznatků o České republice. Tyto znalosti by přitom měly odpovídat vědomostem, které se probírají v rámci učiva na základní škole.⁷² Tento požadavek opět slouží jako prostředek k prokázání integrace do české společnosti, navíc se objevuje i v právní úpravě jiných států, jakými jsou např. Německo, Velká Británie nebo Finsko.⁷³ Je zde také stanoven okruh osob, které nemusí splnit tuhle podmínku. Ten je totožný s okruhem osob při prokazování znalosti českého jazyka. Podrobnosti o této zkoušce

⁶⁸ Národní ústav pro vzdělávání. *Informace o zkoušce z českého jazyka* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na < http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce-2&hl=cs_CZ >

⁶⁹ Univerzita Karlova v Praze: Ústav jazykové a odborné přípravy. *Zkouška z jazyka a reálií pro účely udělování státního občanství ČR* [online]. ujop.cuni.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na < <http://ujop.cuni.cz/zkouska/obcanstvi> >

⁷⁰ Národní ústav pro vzdělávání. *Informace o zkoušce z českého jazyka* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na < http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce-2&hl=cs_CZ >

⁷¹ Vyhláška č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky.

⁷² Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁷³ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

jsou upraveny ve stejné vyhlášce jako u zkoušky z českého jazyka.⁷⁴ Zkouška je písemná a skládá se z 30 otázek, které jsou rozděleny do 3 okruhů: občanský základ, základní geografické informace o ČR a základní historické a kulturní informace o ČR. Veškeré zkušební otázky, které jsou obsahem zkoušky, jsou obsaženy v tzv. Databance testových úloh, která je dostupná online, a žadatel tak má možnost seznámit se s otázkami dopředu, protože v písemné zkoušce se objevují pouze otázky z této databanky. Informace o podmínkách pro přihlášení i o termínech konání zkoušky jsou totožné jako u zkoušky z českého jazyka. I tato zkouška je zpoplatněna, ale poplatek je nižší, pouze 1 600 Kč.⁷⁵ K úspěšnému absolvování je nutné dosáhnout více jak 60 % a žadatel poté obdrží doklad o úspěšném vykonání zkoušky z českých reálií.⁷⁶

- h) **Plnění povinností plynoucích z právních předpisů České republiky** – zákon stanovuje konkrétní výčet právních předpisů, u kterých žadatelé o státní občanství nesmějí porušit povinnosti z nich plynoucí. Nově musí žadatelé prokázat splnění této podmínky až 3 roky zpětně.⁷⁷ Předcházející právní úprava stanovovala, že ze strany žadatele musely být dodržovány povinnosti vyplývající z právních předpisů, které upravují pobyt a vstup cizinců na území ČR, veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, daně, odvody a poplatky. V praxi potom tyto skutečnosti byly prokazovány různými doklady např. stanovisky, potvrzeními, výpisy, apod., které byly vydávány příslušnými úřady.⁷⁸ Aktuální právní úprava rozsah těchto právních předpisů ještě o něco navýšila, a nově tak žadatel nesmí porušovat veřejnoprávní povinnosti k obci, kde má hlášen trvalý pobyt, a to pouze za předpokladu, že mu byly uloženy v samostatné působnosti. Dále se také jedná o povinnosti plynoucí z právních předpisů upravující zaměstnanost anebo vyživovací povinnost vůči dětem, které mají na českém území trvalý pobyt. O porušení těchto

⁷⁴ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ Národní ústav pro vzdělávání. *Informace o zkoušce z českých reálií* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na < http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce&hl=cs_CZ >

⁷⁶ Vyhláška č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky.

⁷⁷ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 70-71.

povinností, a tudíž následné nesplnění podmínky půjde jen v těch případech, kdy žadatel poruší povinnosti plynoucí z výše uvedených předpisů závažným způsobem.⁷⁹

- i) **Prokázání výše a zdroj příjmů** – tato podmínka se stala součástí nové právní úpravy jako důsledek časté nemožnosti žadatelů o udělení státního občanství prokázat zdroje příjmů, ze kterých na českém území žijí. Požadavek transparentnosti příjmů vychází také z evropské legislativy, a to konkrétně ze směrnice Rady 2003/109/ES, o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími residenty.⁸⁰ Tato směrnice mimo jiné stanovuje v čl. 5. podmínky pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího residenta, ke kterým přiřazuje kromě dalších i podmínku stálého a pravidelného příjmu za předpokladu, že nedochází k zneužívání systému sociální podpory dotčeného státu.⁸¹ Tato podmínka se přitom vztahuje na příjmy, které žadatel získal v posledních 3 letech před dnem podání žádosti, a pouze na žadatele staršího 18 let.⁸²
- j) **Nezatěžování systému státní sociální podpory a systému pomoci v hmotné nouzi** – nově musí žadatel prokázat, že svým pobytem na českém území výrazně nezatěžoval systém státní sociální podpory a systém pomoci v hmotné nouzi. Tyto skutečnosti musí doložit až 3 roky zpětně ode dne podání žádosti. Výrazným zatížením, při jehož posuzování musí být respektován princip přiměřenosti, se poté rozumí převážná závislost žadatele na dávkách poskytovaných ze strany státu. Z této podmínky jsou vyjmuty osoby, které se připravují na budoucí povolání, čerpají mateřskou, nebo rodičovskou dovolenou, osoby pečující o jinou osobu, která je na jejich péči odkázána, nebo osoby, které jsou vyloučeny z výkonu výdělečné činnosti z důvodu svého zdravotního stavu.⁸³

Aktuální právní úprava pro nabytí českého státního občanství již nevyžaduje podmínku pozbytí dosavadního státního občanství, která byla obsažena v každé české právní úpravě již od roku 1811, a předešlý zákon č. 40/1993 Sb. nebyl výjimkou. Tato skutečnost je důležitou

⁷⁹ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁸¹ Směrnice Rady 2003/109/ES, o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími residenty, čl. 5 odst., písm. a).

⁸² Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

změnou, jejíž význam spočívá především v možnosti vícenásobného občanství u českých občanů.⁸⁴

Tyto některé výše zmíněné podmínky mohou být v zákonem stanovených případech žadateli prominuty. Například podmínka trvalého pobytu může být prominuta žadateli, který má na území České republiky trvalý pobyt a také se tu narodil.⁸⁵

Nový zákon také umožňuje zjednodušené udělení státního občanství, což předešla právní úprava nedovolovala. Státní občanství takovýmto způsobem může být uděleno osobě z důvodu významného přínosu pro ČR, a to na poli vědy, kultury, sportu, humanitární činnosti apod.⁸⁶ V těchto případech se musí jednat o fyzickou osobu, která má trvalý pobyt na území ČR, ale tato osoba nemusí splňovat zákonem stanovené podmínky pro udělení mimo podmínku trestní bezúhonnosti a státobezpečnostního předpokladu. Jedná se zde o projevení zájmu ze strany státu o osoby, které mohou mít pro český stát zásadní význam.⁸⁷

⁸⁴ EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 10, s. 343-349.

⁸⁵ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁶ Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. mvr.cz,[cit. 4. 2. 2016]. Dostupné na < <http://www.mvr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx> >

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

4 Správní řízení ve věci udělení státního občanství České republiky

Řízení o udělení státního občanství je zvláštním druhem správního řízení.⁸⁸ Správní řízení je základním pojmem správního práva procesního a lze jej vymezit jako řízení „jehož předmětem je taková rozhodovací činnost orgánů veřejné správy, jejímž účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci autoritativně prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má, anebo nemá.“⁸⁹ V rámci zvláštního správního řízení příslušný správní orgán postupuje na základě kombinace obecné právní úpravy správního řízení obsažené ve správním řádu a právní úpravy zvláštní obsažené ve speciálním zákoně. Zvláštní právní úprava přináší určité odchylky od právní úpravy obecné a to jak v rovině hmotněprávní, tak i v rovině procesněprávní. Zvláštní právní úprava má potom přednost před úpravou obecnou s tím, že ustanovení obecná obsažená ve správním řádu se použijí subsidiárně, tzn. podpůrně. V případě státního občanství je zvláštním právním předpisem zákon č. 186/2013 Sb., v němž se několikrát odkazuje na ustanovení správního řádu.⁹⁰ Smyslem celého řízení je především posoudit osobu žadatele, jeho žádost a také skutečnost, zda splňuje zákonem stanovené podmínky pro udělení státního občanství.

Další část bude věnována postupu řízení ve věci udělení státního občanství s nastíněním těch nejdůležitějších změn v souvislosti s přijetím nového zákona.

4.1 Žadatelé o státní občanství

Žadatelé o státní občanství jsou fyzické osoby, které o udělení státního občanství samy požádají, nebo to za ně takto učiní zákonný zástupce.⁹¹ Těmito osobami mohou být státní občané cizího státu nebo osoby bez státního občanství za předpokladu, že mají trvalý pobyt na území ČR. Zákon také umožňuje manželům podat společnou žádost, do které mohou zahrnout i své děti. Také rodiče jakožto zákonní zástupci, popřípadě jen jeden z nich, mohou podat samostatnou žádost za dítě.⁹²

⁸⁸ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 86.

⁸⁹ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. Vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. s. 34.

⁹⁰ Tamtéž.

Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

⁹¹ Jirásek: *Ústavní základy...*, s. 86.

⁹² Ministerstvo vnitra České republiky. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. mvcz.cz, [cit. 5. 2. 2016]. Dostupné na < <http://www.mvcz.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx> >

4.2 Žádost

Náležitosti žádosti jsou obecně stanoveny v § 45 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Ze žádosti musí být zejména patrné, kdo ji podává, v jaké věci a co jejím podáním sleduje.⁹³ Nadto ale aktuální právní úprava požaduje, aby byly v žádosti uvedeny také důvody pro prominutí splnění podmínek pro udělení státního občanství, a podobně jako předešlá právní úprava vymezuje taxativní výčet dokladů, které je nutné k žádosti doložit.⁹⁴ Dokumenty, které byly požadovány podle předešlé právní úpravy, jsou vyžadovány i nadále. Patří mezi ně rodný list, oddací list, doklad o rozvodu manželství, úmrtní list zemřelého manžela, výpis z evidence trestů ne starší než 6 měsíců a životopis. U některých těchto dokladů jsou více rozvedeny požadavky, které tyto dokumenty musejí splňovat, a navíc jsou také vyžadovány doklady o vzniku nebo zániku registrovaného partnerství. Zcela novým dokladem, který je vyžadován, je doklad o absolvování zkoušky znalosti z českého jazyka a českých reálií nebo doklady prokazující skutečnosti, za kterých může být tato podmínka prominuta. Další novinkou jsou i doklady prokazující pobyt žadatele na českém území nebo v zahraničí a také dokumenty potvrzující jeho předešlé nebo momentální studium. Dále je také více rozvedena podmínka vztahující se k dokladům požadovaným v souvislosti se splněním podmínky v § 14 odst. 6,7 a 8 zákona o státním občanství týkající se zejména zdroje příjmů, informací o nedoplatecích u daňové a celní správy ČR nebo dokladů potvrzujících zaměstnání žadatele atd. V souvislosti s možností vícenásobného občanství zde odpadá podmínka dokladu o pozbytí dosavadního státního občanství.⁹⁵

4.3 Orgán příslušný ve věci udělení státního občanství

Každý stát tedy i Česká republika si může stanovit podmínky pro nabytí státního občanství, stejně tak i podmínky jeho udělení, v jejichž rámci stanoví i orgán, který o udělení rozhoduje. Zákon č. 186/2013 Sb. explicitně stanoví, že o udělení státního občanství rozhoduje Ministerstvo vnitra jakožto věcně příslušný orgán podle § 10 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.⁹⁶ Nadto působnost Ministerstva vnitra ve věcech státního občanství také plyne ze zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy

⁹³ JEMELKA, Luboš, PONĎĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád. Komentář*. 4. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 210.

⁹⁴ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů.

České republiky. Tento zákon vymezuje Ministerstvu vnitra působnost v oblasti správy vnitřních věcí, do které mimo problematiku jmen a příjmení, matrik apod. spadá i problematika státního občanství.⁹⁷

4.4 Proces správního řízení

Proces udělení státního občanství je tzv. řízením o žádosti, jehož podstata tkví v zahájení správního řízení na základě žádosti účastníka, kde se projevuje zásada dispozice.⁹⁸ Žádost o udělení státního občanství je možné podat již jen u krajského úřadu, nikoliv i u magistrátů měst Brna, Plzně a Ostravy, jak tomu bylo dříve. Příslušnost krajského úřadu je dána místem trvalého pobytu žadatele.⁹⁹ Specifikem řízení je zde skutečnost, že o podané žádosti rozhoduje jiný orgán, než u kterého byla žádost podána. Tímto orgánem je Ministerstvo vnitra, a tudíž krajský úřad je zde pouhým prostředníkem mezi ministerstvem a žadatelem. Nově je také stanoveno, že žádost má být podána osobně, což je především zdůvodněno usnadněním a zjednodušením následujícího správního řízení jak pro ministerstvo, tak žadatele, který tak může odstranit případné nedostatky žádosti na místě.¹⁰⁰

Okamžikem podání žádosti u příslušného krajského úřadu dochází k zahájení správního řízení, což se rozchází s předešlou právní úpravou, kdy řízení bylo zahájeno dnem doručení žádosti Ministerstvu vnitra. Tato změna má pozitivní dopad především na žadatele, kterým je tak poskytována procesní ochrana jakožto účastníkům řízení ještě před doručením žádosti na Ministerstvo vnitra.¹⁰¹

Po přijetí žádosti musí krajský úřad učít sérii úkonů. Po obdržení žádosti je vyplněn s žadatelem dotazník, který obsahuje základní informace o žadateli nutné k posouzení udělení státního občanství. Jedná se o tyto základní informace: jméno a příjmení, bydliště, vzdělání, zaměstnání, informace o příjmu, manželovi/manželce, dětech, dosavadním státním občanství, pobytu na území ČR, atd.¹⁰² Dotazník je obsahem přílohy č. 1. Dříve po vyplnění dotazníku následoval pohovor za účelem ověření znalosti českého jazyka,¹⁰³ který je podle současné právní úpravy nahrazen zkouškou, a tedy následným doložením dokladu o úspěšném

⁹⁷ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 83.

⁹⁸ HORZINKOVÁ, Eva, NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní*. 4. vydání. Praha: Leges, 2015. s. 153 - 155.

⁹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

¹⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

¹⁰¹ Tamtéž.

Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbytování státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

¹⁰³ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 84.

absolvování této zkoušky. Žádost poté musí být ještě doplněna o stanovisko krajského úřadu a stanovisko obecního úřadu podle místa trvalého pobytu žadatele. Nově je stanoveno, že stanoviska musejí obsahovat vyjádření úřadů ke splnění podmínek pro udělení státního občanství. V případě obecního úřadu je to například informace o tom, zda žadatel platí místní poplatky. Žádost s požadovanými doklady a stanovisky je povinen zaslat krajský úřad do 30 dnů ode dne jejího podání Ministerstvu vnitra.¹⁰⁴

Ministerstvu vnitra pak náleží pravomoc v dané věci rozhodnout, posuzuje žádost i doklady k ní předložené. K tomu, aby správní orgán rozhodl, není obecně zapotřebí, aby bylo svoláno ústní jednání. Takovéto jednání nařídí správní orgán v případě, kdy to stanoví zákon, nebo je-li to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné. Zákon o státním občanství nestanovuje ústní jednání, nicméně to neznamená, že by jej nebylo možné nařídít ke splnění účelu řízení, tedy za účelem zjištění skutkového stavu věci, který je stěžejním předpokladem pro to, aby mohl správní orgán objektivně o žádosti rozhodnout.¹⁰⁵ U žadatele staršího 15 let si Ministerstvo vnitra z důvodu zjištění, zda žadatel neohrožuje bezpečnost státu, vyžádá stanoviska Policie ČR a zpravodajských služeb. Nově pak v těch případech, kdy Ministerstvo vnitra pochybuje o správnosti údajů uvedených v předložených dokladech, může být požádáno o doplňující informace u jiných orgánů, jakými mohou být orgány územních samosprávných celků, zdravotní pojišťovny apod. Dále si vyžádá výpis z evidence Rejstříků trestů.¹⁰⁶

Po posouzení veškerých relevantních skutečností rozhodne Ministerstvo vnitra o tom, zda státní občanství žadateli udělí, či nikoliv. Zákonná lhůta počítána ode dne, kdy Ministerstvo vnitra žádost obdrží a v které musí rozhodnout, se nově prodlužuje z 90 na 180 dnů.¹⁰⁷ Udělení státního občanství je zcela v rukou Ministerstva vnitra, které při svém rozhodování použije institut správního práva tzv. správní uvážení. Možnost správního orgánu realizovat správní uvážení vzniká za situace, „*kdy se vznikem nebo existencí určitých podmínek nespojuje příslušné ustanovení právního předpisu nutnost nastoupení jediného možného právního následku, a naopak ponechává subjektu vykonávajícímu veřejnou správu*

¹⁰⁴ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ HORZINKOVÁ, NOVOTNÝ: *Správní právo...*, s. 118 – 119.

¹⁰⁶ Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. mvr.cz,[cit. 22. 2. 2016]. Dostupné na < <http://www.mvr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx> >

*určitý prostor pro volbu určitého řešení.*¹⁰⁸ Nicméně při aplikaci tohoto institutu nemůže Ministerstvo vnitra uplatňovat libovůli, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího soudu č. j. 6 A 6/92 – 3 ze dne 15. 10. 1992, kterým bylo judikováno, že institut správního uvážení je soudem přezkoumatelný a správní orgán si při jeho aplikaci nemůže počínat zcela libovolně, protože takovéto jednání by bylo v rozporu s charakterem státní správy.¹⁰⁹ Rozhodnutí Ministerstva vnitra tak může vyústit dvěma způsoby:

4.4.1 Vydání Listiny o udělení státního občanství České republiky

V případě kladného posouzení žádosti Ministerstvo vnitra nevydá rozhodnutí, ale vystaví Listinu o udělení státního občanství České republiky.¹¹⁰ Tato Listina má charakter listiny veřejné podle § 567 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku¹¹¹ a její podoba je uvedena ve vyhlášce č. 191/2014 Sb., o vzorech dokladů podle zákona o státním občanství České republiky a také je obsahem přílohy č. 2. Její vydání je zpoplatněno a za obdržení Listiny je žadatel povinen zaplatit 2 000 Kč. U tohoto správního poplatku došlo k jeho podstatnému snížení, jelikož před přijetím nové právní úpravy byla stanovena výše poplatku na 10 000 Kč.¹¹² Poplatek v této výši musí zaplatit dospělí žadatelé, zatímco nezletilé osoby nebo azylanti platí pouze 500 Kč. Všechny tyto poplatky může Ministerstvo vnitra z důvodů zvláštního zřetele hodných snížit, a to u dospělých až na 500 a u nezletilých a azylantů až na 100 Kč.¹¹³ Ministerstvo vnitra má nově také stanovenou informační povinnost vůči krajskému úřadu v případě rozhodnutí o udělení státního občanství.¹¹⁴

Žadatel, který podal žádost o udělení státního občanství a jehož žádosti bylo vyhověno, nabude státní občanství dnem složení státoobčanského slibu. Den, který je uveden v Listině o udělení státního občanství jako den složení slibu, je také dnem, kdy rozhodnutí nabude právní moci. V případě nezletilých je to potom den, kdy jejich zákonní zástupci převezmou Listinu o udělení. Žadateli může být také složení slibu prominuto. V tomto případě nabude žadatel státní občanství dnem, kdy nabude rozhodnutí o prominutí právní moci. O prominutí rozhoduje Ministerstvo vnitra, a učiní tak jen v případech zvláštního

¹⁰⁸ SKULOVÁ, Soňa. *Správní uvážení. Základní charakteristika a souvislosti pojmu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 15.

¹⁰⁹ MAZANEC, Michal. *Soudní judikatura ve věcech správních 1993-1997*. Praha: Linde Praha a. s., 1999, s. 10-12.

¹¹⁰ Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

¹¹¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů.

¹¹² VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 96.

¹¹³ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích ve znění pozdějších předpisů, položka 8.

¹¹⁴ Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

zřetele hodných, například v situaci, kdy složení slibu žadateli neumožňuje jeho zdravotní stav.¹¹⁵

Státoobčanský slib zní: „*Slibuji na svou čest věrnost České republice. Slibuji, že budu dodržovat její Ústavu a ostatní zákony České republiky.*“ Znění slibu bylo oproti znění podle předchozí právní úpravy pozměněno,¹¹⁶ ale jeho podstata zůstala. Nově je však stanoveno, že slib je nutné složit veřejně a slavnostně. Tato skutečnost má především podtrhnout význam tohoto úkonu. Slib se potom skládá před ředitelem krajského úřadu, v případě hlavního města Prahy před tajemníkem úřadu městské části podle trvalého pobytu žadatele, a může být složen i v cizině před zastupitelským úřadem. Zákonodárci tak při tvorbě nového zákona vzali v úvahu návrh de lege ferenda, o kterém se zmiňuje již Valášek a Kučera¹¹⁷ a který se zakládal na tom, že v procesu udělení státního občanství již nebudou vystupovat tři orgány, tzn. ministerstvo, úřad, kde se žádost podává, a úřad, před nímž je skládán státoobčanský slib, ale pouze dva orgány, tzn. ministerstvo a úřad, který je příslušný k přijetí žádosti i slibu. Nová právní úprava také stanoví lhůtu, ve které je nutné slib složit. Ta je stanovena na 12 měsíců ode dne doručení výzvy ke složení slibu. Pokud se žadatel nedostaví, ministerstvo usnesením rozhodne o zastavení řízení a své rozhodnutí o udělení zruší.¹¹⁸

4.4.2 Vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti

V opačném případě tedy v situaci, kdy je žádost zamítnuta, vydá Ministerstvo rozhodnutí o zamítnutí žádosti. Rozhodnutí o zamítnutí je pak správním rozhodnutím, které musí splňovat náležitosti stanovené § 67 a násl. správního řádu. Musí být tedy učiněno v písemné podobě a splňovat obsahové náležitosti, kterými jsou výrok, odůvodnění a poučení. Nutno říci, že stěžejním není pouze výrok rozhodnutí, který obsahuje řešení věci, v tomto případě tedy fakt, že žádosti nebylo vyhověno, ale také odůvodnění. Z odůvodnění musí být zcela jasně patrné, proč se správní orgán rozhodl tak, jak se rozhodl. Správní orgán musí mimo jiné přesně specifikovat právní předpisy, dle kterých postupoval, a vymezit úvahy, kterými se řídil.¹¹⁹ Zamítnutí žádosti nepodléhá zpoplatnění. Pokud byla žadateli jeho žádost zamítnuta, může nově podat další až po uplynutí dvouleté lhůty ode dne nabytí právní moci

¹¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

¹¹⁶ Zákon č. 40/1993 Sb. o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ VALÁŠEK, KUČERA: *Státní občanství – komentář...*, s. 98.

¹¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁹ HORZINKOVÁ, NOVOTNÝ: *Správní právo...*, s. 198-201.

rozhodnutí o zamítnutí žádosti. Toto ustanovení vzniklo v reakci na výskyt četných případů, u kterých žadatelé podávali své žádosti téměř okamžitě po zamítnutí původních, a to i přesto, že za tak krátkou dobu nemohlo dojít k žádným významným změnám.¹²⁰

4.7 Přezkoumání správního rozhodnutí

4.7.1 Rozklad

V případě zamítnutí žádosti o udělení státního občanství může žadatel využít řádný opravný prostředek, a to rozklad. Tento opravný prostředek lze obecně podat za situace, kdy v první instanci rozhoduje ústřední orgán státní správy. V případě udělování státního občanství je tímto orgánem Ministerstvo vnitra. Právní úprava rozkladu je obsažena v ustanovení § 152 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu a podle něj o rozkladu proti rozhodnutí Ministerstva vnitra rozhoduje ministr vnitra na základě návrhu rozkladové komise. Na řízení o rozkladu se pak vztahují přiměřeně obecná ustanovení o odvolání obsažená v § 81 a násl. správního řádu. Rozklad tak lze podat do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí Ministerstva vnitra tak, jako je tomu u odvolání.¹²¹ Nicméně zákon o státním občanství stanoví pro projednání rozkladu lhůtu odchylnou od správního řádu, a to 120 dnů.¹²² Ministr v této lhůtě může na návrh rozkladové komise rozhodnutí potvrdit, změnit nebo zrušit. Proti rozhodnutí o rozkladu se pak již dále nelze odvolat.¹²³ Mimo rozklad jakožto řádný opravný prostředek lze ještě v tomto případě uvažovat o mimořádných opravných prostředcích, kterými jsou podle správního řádu obnova řízení a přezkumné řízení.¹²⁴

4.7.2 Přezkum rozhodnutí ve správním soudnictví

Velmi významnou je i otázka přezkumu pravomocného rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství podle ustanovení čl. 36 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jenž zakotvuje základní právo člověka na soudní ochranu a ve kterém je uvedeno, že: „*Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak...*“¹²⁵, a podle zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního. Otázka, zda je rozhodnutí o neudělení státního občanství, na jehož udělení nebyl nárok ani podle zákona č. 40/1993 Sb. a není ani

¹²⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

¹²¹ SKULOVÁ: *Správní právo...*, s. 253-254.

¹²² Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²³ SKULOVÁ: *Správní právo...*, s. 253-254.

¹²⁴ SKULOVÁ: *Správní právo...*, s. 241-242.

¹²⁵ Zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti Ústavního pořádku České republiky ve znění pozdějších předpisů, čl. 36.

podle současné právní úpravy, přezkoumatelné v rámci správního soudnictví, byla dlouhou dobu předmětem diskuze, a to i na poli judikatury soudů přezkoumávajících pravomocná správní rozhodnutí vydaná na úseku státního občanství. Ještě v 90. letech např. ve svém rozhodnutí sp. zn. 6 A 77/ 97 ze dne 29. 12. 1997 Vrchní soud v Praze judikoval, že rozhodnutí o udělení státního občanství je jako nenárokové vyloučeno ze soudního přezkumu.¹²⁶ Zlom přišel v roce 2005, kdy Nejvyšší správní soud ve svém usnesení č. j. 6 A 25/2002 – 42 ze dne 23. 3. 2005 judikoval, že: „žadatel o udělení státního občanství České republiky je legitimován k žalobě proti rozhodnutí, jímž mu státní občanství nebylo uděleno, tvrdí-li, že v řízení o jeho žádosti byla porušena jeho práva účastníka správního řízení.“¹²⁷ Toto stanovisko bylo potvrzeno a rozvedeno v následujícím rozsudku č. j. 2 As 31/2005 – 78, v němž Nejvyšší správní soud uvedl, že je nutné rozlišovat subjektivní právo a právní nárok, který na udělení státního občanství není, přičemž judikoval, že: „Zatímco se totiž subjektivní právo rovná určitému výslovnému dovolení zákonodárce, které je obsaženo v právu objektivním a je adresováno fyzické nebo právnické osobě; právní nárok představuje takové výslovné dovolení, kterého se za splnění podmínek uvedených v objektivním právu může subjekt práva skutečně domoci. Subjektivní právo tak představuje možnost subjektu práva právní cestou něco požadovat, právní nárok odráží jistotu, že za splnění stanovených podmínek musí být této žádosti vyhověno, představuje tedy vyšší kvalitu poskytnutou subjektivnímu právu...“¹²⁸ A protože je v ustanovení § 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, výslovně stanoveno, že: „Ve správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon...“, můžeme ve smyslu výše uvedené judikatury Nejvyššího správního soudu a účelu soudního řádu správního dojít k závěru, že pravomocné rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení státního občanství je ve správním soudnictví přezkoumatelné. Toto řešení je zcela souladné i s ustanovením § 26 zákona 186/2013 Sb., ve kterém je toliko stanoveno, že ze soudního přezkumu jsou vyloučena rozhodnutí, jež byla zamítnuta z důvodu ohrožení bezpečnosti státu. O dalších rozhodnutích toto ustanovení mlčí, a proto by z logiky věci měla být všechna ostatní rozhodnutí přezkoumatelná. Konečně o

¹²⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 12. 1997, sp. zn. 6 A 77/97.

¹²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42.

¹²⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 As 31/2005 – 78.

možnosti plného soudního přezkumu hovoří i důvodová zpráva k zákonu o státním občanství.¹²⁹

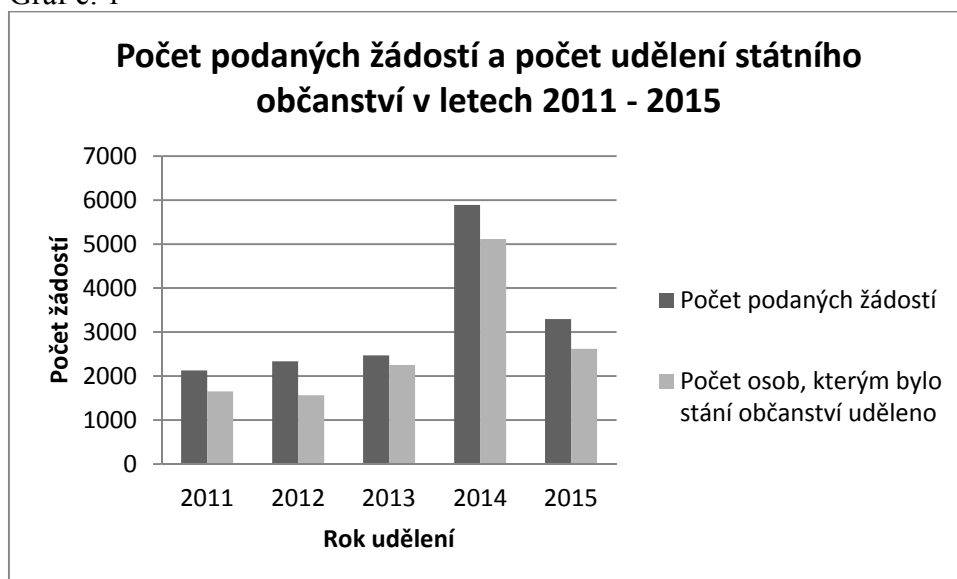
¹²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

5 Nový zákon v praxi

V této kapitole bude věnován prostor praktickému pohledu na problematiku udělování státního občanství. Budou uvedeny statistiky ohledně počtu podaných žádostí i statistika úspěšnosti absolvování zkoušek z českého jazyka a reálií.

Nabytí státního občanství udělením je považováno za druhou nejčastější variantu nabývání státního občanství v ČR.¹³⁰ Od 1. 1. 2014, tedy od doby, kdy vstoupila v platnost nová právní úprava, zaznamenalo Ministerstvo vnitra nárůst žádostí o udělení státního občanství, a to i přes navýšení podmínek a především nově vyžadovaného testu z českého jazyka a českých reálií. Na základě žádosti o poskytnutí informací, se kterou jsem se obrátila na Ministerstvo vnitra, jsem obdržela vyjádření ohledně počtu podaných žádostí a počtu osob, kterým bylo státní občanství uděleno v posledních 5 letech, tedy od roku 2011 až 2015. Zasláné informace jsem zpracovala do následujícího grafu. Čísla pro rok 2015 jsou zatím pouze orientační, protože ne všechna řízení o žádostech byla ukončena. Nicméně z grafu lze vyčíst, že počet žadatelů se od přijetí nového zákona o státním občanství navýšil.

Graf č. 1

S určitým nárůstem počítali i legislativci. O tom koneckonců svědčí i zmínka v důvodové zprávě k novému zákonu o státním občanství, kde je navýšení počtu žádostí

¹³⁰Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

spojováno především se zavedením zkrácené délky pobytu nutné pro udělení a také faktem, že nadále již není na žadatelích vyžadován doklad o pozbytí dosavadního státního občanství.¹³¹

I přes narůstající počet žádostí, počet udělených státních občanství i skutečnosti, že v roce 2014 udělila Česká republika nejvíce státních občanství od roku 2000, patří ČR v EU k nejzdrženlivějším státům, co se udělení státního občanství týče. Podle Českého statistického úřadu je na 24. místě žebříčku EU28,¹³² přičemž rozlohou srovnatelné Portugalsko uděluje 6krát více státních občanství a Velká Británie až 77krát více.¹³³

5.1 Úspěšnost u zkoušek z českého jazyka a českých reálií

Velmi důležitou a novou podmínkou se stalo složení zkoušek z českého jazyka a českých reálií. Za první pololetí roku 2014, kdy se uskutečnily 4 termíny, se zkoušky z českých reálií zúčastnilo 1 378 kandidátů, přičemž zkoušku úspěšně složilo 99 % z nich. Zkoušky z českého jazyka potom 1 190 kandidátů a úspěšných bylo 87 %.¹³⁴ Za první pololetí roku 2015, kdy došlo k navýšení termínů zkoušky, celkem se konalo 6 termínů, se zkoušky z českých reálií zúčastnilo 1 381 kandidátů a uspělo 99 % z nich. Zkoušky z českého jazyka potom 1 432 kandidátů a uspělo 81 %.¹³⁵

¹³¹ Tamtéž.

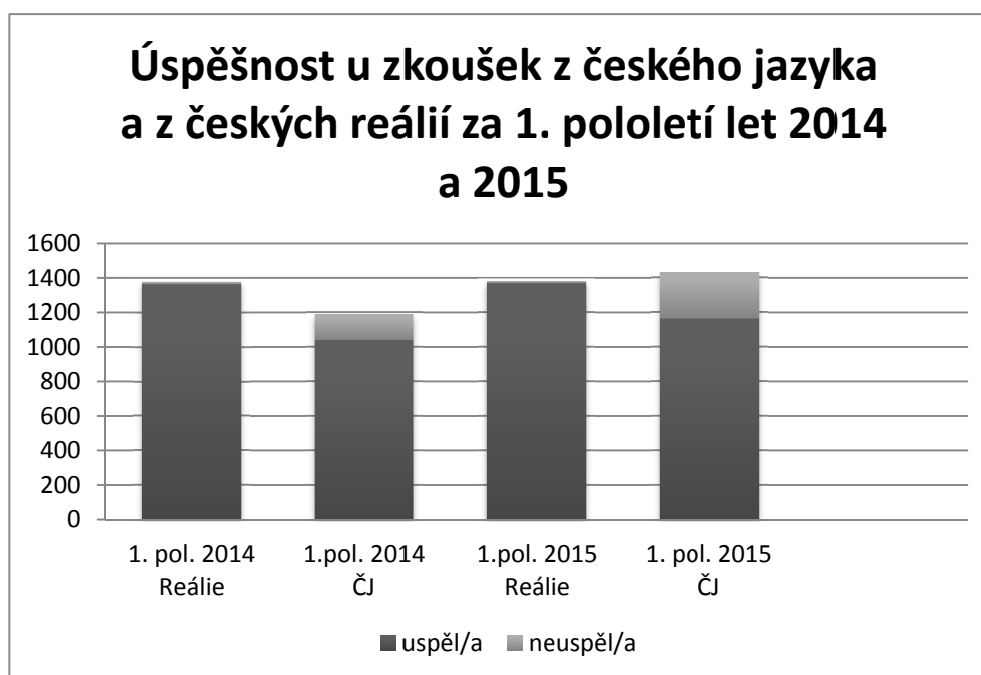
¹³² Český statistický úřad. Česko uděluje méně státních občanství než jiné země EU [online]. czso.cz, 15. 2. 2016 [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-udeluje-mene-statnich-obcanstvi-nez-jine-zeme-eu>>

¹³³ CHYTIL, Daniel. Počty udělených státních občanství. *Statistika & my*, 2016, roč. 6, č. 2, s. 24.

¹³⁴ Národní ústav pro vzdělávání. *Statistika zkoušky za první pololetí roku 2014* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=223&cntnt01origid=68&cntnt01detailtemplate=Detail&cntnt01dateformat=%25d.%20%25m.%20%25Y&cntnt01returnid=196&hl=cs_CZ>

¹³⁵ Národní ústav pro vzdělávání. *Statistika zkoušky za první pololetí roku 2015* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=307&cntnt01origid=68&cntnt01detailtemplate=Detail&cntnt01dateformat=%25d.%20%25m.%20%25Y&cntnt01returnid=196&hl=cs_CZ>

Graf č. 2

Z výše uvedených údajů i grafu lze vyčíst, že větší úspěšnosti dosahují kandidáti u zkoušky z českých reálií. To je podle mého názoru dáno především faktem, že je uchazečům poskytnuta databanka testových úloh, které si mohou kandidáti předem nastudovat, a dobře se tak na zkoušku připravit.

Závěr

Zpracováním bakalářské práce na téma Správní řízení o udělení státního občanství jsem si kladla za cíl popsat a rozebrat tento způsob nabývání státního občanství ve světle nově přijatého zákona o státním občanství. V souvislosti s tím také komparovat předcházející právní úpravu s úpravou aktuální a vytyčit ty nejdůležitější změny, ke kterým v této oblasti došlo.

Myslím si, že na základě sepsání této práce můžeme dojít k závěru, že změny, které byly do nové úpravy přeneseny, přinesly především rozsáhlejší rozpracování právní úpravy spolu s několika dalšími inovacemi. K těm nejzásadnějším bych přiřadila skutečnost, že žadatelé nemusí již nadále prokazovat pozbytí svého dosavadního občanství při příležitosti nabytí nového. Česká republika tak přešla podle mého názoru k liberálnějšímu přístupu umožňujícímu jednotlivci mít vícero státních občanství. Dalším důležitým přínosem této změny je také urychlení procesu udělení státního občanství, protože žadatelé již nemusí čekat na vyvázání ze státoobčanského svazku ze strany původního státu. V minulosti takovýto proces mohl trvat i více než jeden rok.

Další podmínky, které musí žadatel splnit, jsou v nové právní úpravě více rozvedeny, aby nedocházelo ke zbytečným nejasnostem a rozporům. Největší změnu bych spatřovala v požadavku absolvování zkoušky z českého jazyka a reálií. A to z toho důvodu, že přináší pro žadatele větší míru přípravy spočívající ve formě absolvování testů, které mají zejména v oblasti českého jazyka vyzkoušet žadatele po všech stránkách. Úspěšnost u těchto zkoušek, jak bylo ukázáno pomocí grafu, je nicméně poměrně vysoká a nesvědčí o tom, že by se zavedením této nové podmínky nějak více zkomplikovalo žadatelům získání státního občanství. Toto mi také potvrdila zaměstnankyně Krajského úřadu Olomouc. Zdůraznila, že většina žadatelů absolvuje zkoušku na první, respektive druhý pokus. Spíše se ale pozastavila nad tím, že tato forma ověření znalosti jazyka přináší další doklad, který žadatel musí předložit, a tím se tak pro něj prodlužuje proces vedoucí k získání státního občanství.

Co se týče zákonné úpravy *de lege ferenda*, nebylo by podle mého názoru na škodu, kdyby byl stanoven Ministerstvem vnitra formulář k podání žádosti o udělení státního občanství. Takovýto formulář doposud neexistuje, a v praxi tak musí žadatelé sami psát žádosti, které nemusí být po stránce obsahové vždy správné. Tímto by byla žadatelům ulehčena práce.

Závěrem bych chtěla říci, že právní úprava udělení státního občanství na žádost je poměrně rozsáhlá, a z toho důvodu by si zasloužila většího prostoru, než jaký ji umožňuje rozsah stanovený pro bakalářskou práci.

Bibliografie

Knižní publikace

ČERNÝ, Jan, VALÁŠEK, Miloš. *České státní občanství: Ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha: Linde Praha, a.s., 1996. 478 s.

DAVID, Vladislav a kol. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou. 2. vydání*. Praha: Leges, 2011. 448 s.

EMMERT, František. *Dvojí občanství v českém právu*. Praha: C. H. Beck, 2014. 125 s.

FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva. 2. vydání*. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 458 s.

HARVÁNEK, Jaromír a kol. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2008. s. 501.

HORZINKOVÁ, Eva, NOVOTNÝ, Vladimír. *Správní právo procesní. 4. vydání*. Praha: Leges, 2015. 390 s.

JEMELKA, Luboš, PONDĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád. Komentář. 4. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2013, 818 s.

JIRÁSEK, Jiří a kol. *Ústavní základy organizace státu*. Praha: Leges s.r.o., 2013. 368 s.

KLÍMA, Karel. *Ústavní právo. 4. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk s.r.o., 2010. 786 s.

KLÍMA, Karel a kol. *Encyklopedie ústavního práva*. Praha: ASPI, a. s., 2007. 751 s.

MAZANEC, Michal. *Soudní judikatura ve věcech správních 1993-1997*. Praha: Linde Praha a. s., 1999, 522 s.

SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní. 2. Vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. 386 s.

SKULOVÁ, Soňa. *Správní uvážení. Základní charakteristika a souvislosti pojmu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 241 s.

VALÁŠEK, Miloš, KUČERA, Viktor. *Státní občanství – komentář - zákon o nabývání a pozbývání státního občanství ČR a vybrané související právní předpisy a mezinárodní dokumenty*. Praha: Linde Praha, a. s, 2006. 287 s.

Odborné časopisy

CHYTIL, Daniel. Počty udělených státních občanství. *Statistika & my*, 2016, roč. 6, č. 2, s. 24.

EMMERT, František. Přináší nový zákon o státním občanství liberalizaci nebo naopak posiluje mocenskou autoritu státu? *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 10, s. 343-349.

KURIVČÁKOVÁ, Uljana. Dvojí občanství aneb co přinese nový zákon o státním občanství ČR. *Právní rádce*, 2013, roč. 21, č. 12, s. 33.

Právní předpisy, mezinárodní smlouvy a další předpisy

Důvodová zpráva k zákonu č.186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů.

Směrnice Rady 2003/109/ES, o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími residenty.

Všeobecná deklarace lidských práv a svobod.

Vyhláška č. 433/2013 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka a českých reálií pro účely udělování státního občanství České republiky.

Vyhláška č. 191/2014 Sb., o vzorech dokladů podle zákona o státním občanství České republiky.

Zákon č.186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti Ústavního pořádku České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 16. září 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94.

Nález Ústavního soudu ze dne 8. března 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. ledna 2006, č. j. 5 As 28/2005-53.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2006, č. j. 2 As 31/2005 – 78.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 12. 1997, sp. zn. 6 A 77/97.

Internetové a elektronické zdroje

Ministerstvo vnitra České republiky. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. mvr.cz,[cit. 12. 1. 2016]. Dostupné na <<http://www.mvr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

Ministerstvo vnitra České republiky. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. mvr.cz,[cit. 5. 2. 2016]. Dostupné na <<http://www.mvr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>>.

Národní ústav pro vzdělávání. *Informace o zkoušce z českého jazyka* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce-2&hl=cs_CZ>.

Univerzita Karlova v Praze: Ústav jazykové a odborné přípravy. *Zkouška z jazyka a reálií pro účely udělování státního občanství ČR* [online]. ujop.cuni.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na <<http://ujop.cuni.cz/zkouska/obcanstvi>>.

Národní ústav pro vzdělávání. *Informace o zkoušce z českých reálií* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 30. 1. 2016]. Dostupné na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=informace-o-zkousce&hl=cs_CZ>.

Český statistický úřad. *Česko uděluje méně státních občanství než jiné země EU* [online]. czso.cz, 15. 2. 2016 [cit. 27. 2. 2016]. Dostupné na <<https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-udeluje-mene-statnich-obcanstvi-nez-jine-zeme-eu>>.

Národní ústav pro vzdělávání. *Statistika zkoušky za první pololetí roku 2014* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=223&cntnt01origid=68&cntnt01detailtemplate=Detail&cntnt01dateformat=%25d.%20%25m.%20%25Y&cntnt01returnid=196&hl=cs_CZ>.

Národní ústav pro vzdělávání. *Statistika zkoušky za první pololetí roku 2015* [online]. obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz, [cit. 29. 2. 2016]. Dostupné na <http://obcanstvi.cestina-pro-cizince.cz/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=307&cntnt01origid=68&cntnt01detailtemplate=Detail&cntnt01dateformat=%25d.%20%25m.%20%25Y&cntnt01returnid=196&hl=cs_CZ>.

Seznam grafů

Graf č. 1 – Počet podaných žádostí a počet udělení státního občanství v letech 2011-2015

Graf č. 2 – Úspěšnost u zkoušek z českého jazyka a z českých reálií za 1. pololetí let 2014-2015

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník k žádosti o udělení státního občanství

Příloha č. 2 – Listina o udělení státního občanství

Abstrakt

Práce se zabývá správním řízením o udělení státního občanství, jehož prostřednictvím mohou jednotlivci nabýt státní občanství České republiky. Proces řízení je popsán od podání žádosti a splnění zákonem stanovených podmínek až po možné udělení státního občanství. Východiskem pro tuto práci se stal nový zákon č. 186/2013 sb., o státním občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti k 1. 1. 2014. Cílem této práce je především seznámit s celkovým procesem udělení, a to na základě komparace přecházející platné právní úpravy a nového zákona za účelem zdůraznění těch nejdůležitějších změn.

Klíčová slova

Státní občanství, nový zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky ve znění pozdějších předpisů, správní řízení o udělení státního občanství, žádost, udělení státního občanství, komparace

Abstract

The thesis deals with the administrative proceeding for granting citizenship which enables individuals to obtain citizenship of the Czech Republic. The administrative proceeding is described from the submission of application and the meeting of legal requirements till the possibility of granting citizenship. The starting point for the thesis was the new Act No. 186/2013 Coll., The citizenship of the Czech Republic, as amended, which came into effect 1. 1. 2014. The goal of the thesis lies in introducing the whole administrative proceeding on the basis of comparison of antecedent legislation and the new legal act and with the intention to emphasize the most important changes.

Key words

Citizenship, new Act No. 186/2013 Coll., The citizenship of the Czech republic, as amended, Administrative proceeding for granting citizenship, application, granting citizenship, comparison

DOTAZNÍK
k žádosti o udělení státního občanství

I.

1. Žadatel (žadatelka)

Jméno a příjmení, popřípadě rodné příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Žádal již v minulosti o státní občanství České republiky, kdy a kde

Bydliště

Další kontaktní údaje (telefon, email)

Vzdělání

Rodinný stav

Kdy a kde uzavřel(a) manželství, popřípadě kdy a kde bylo manželství rozvedeno

Zaměstnání

Podnikatelská činnost

Měsíční příjem

Finanční prostředky, ze kterých jsou v České republice zajišťovány žadatelovy životní potřeby a náklady

Čerpání dávek státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi

Disponuje žadatel příjmy ze zahraničí; případně jakými

Spolková, případně jiná zájmová činnost žadatele v České republice

2. Manžel (manželka)

Jméno a příjmení, popřípadě rodné příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Zaměstnání

Podnikatelská činnost

Bydliště

Vzdělání

Státní občanství

Měsíční příjem

3. Děti

Jméno a příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Bydliště

Státní občanství

Vykonává žadatel (žadatelka) vůči dítěti rodičovskou odpovědnost, nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti omezen, pozastaven, anebo je jejího výkonu zbaven

4. Dosavadní státní občanství žadatele (žadatelky)

Jak žadatel(ka) naby(a), popřípadě pozby(a) dosavadní státní občanství a jak je prokazuje

Dosavadní státní občanství

5. Pobyť na území České republiky

Od kdy se zdržuje na území České republiky

Od kdy má povolen trvalý pobyt na území České republiky

Pobyt před vstupem na území České republiky

Průkaz k pobytu na území České republiky

Cestovní doklad

II.

Rodiče žadatele (žadatelky)

Jméno a příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Státní občanství

Bydliště

Pobyt na území České republiky

Žádali již v minulosti o státní občanství České republiky, kdy a kde

Dne

.....
podpis oprávněné úřední osoby

.....
podpis žadatele (žadatelky)

otisk úředního razítka

ČESKÁ REPUBLIKA
Ministerstvo vnitra

Č. j.

LISTINA
O UDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ

Ministerstvo vnitra uděluje podle ustanovení
§ 11 a násl. zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky
a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

státní občanství České republiky

níže jmenovanému(é):

Jméno a příjmení:

Datum a místo narození:

V Praze dne

otisk úředního razítka

*jméno, příjmení, funkce a podpis
oprávněné úřední osoby*

Nabytí státního občanství České republiky dne:

otisk úředního razítka

*jméno, příjmení, funkce a podpis
oprávněné úřední osoby*

Číslo zúčtovatelného tiskopisu: A 000000